

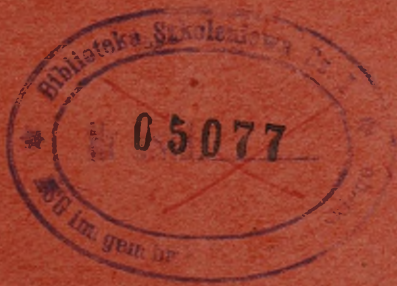
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

~~SECRET~~
~~SECRET~~
~~SECRET~~ E
Egz. Nr 1

mjr mgr Marian GUTOWSKI

OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE SPOSOBÓW
WPROWADZENIA STANU WOJENNEGO ORAZ SKUTKI
WYNIKAJĄCE Z JEGO OGŁOSZENIA

ARCHIWUM
SZKOLENIOWE
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
234518

REMBERTÓW

WRZESIEŃ

1964

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

60
BIBLIOTEKA
SZKOLENIOWA
AKADEMII SZTABU
GENERALNEGO
Egz.-Nr 1

mjr mgr Marian GUTOWSKI

OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE SPOSOBÓW
WPROWADZENIA STANU WOJENNEGO ORAZ SKUTKI
WYNIKAJĄCE Z JEGO OGŁOSZENIA

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
234518

Zm. prot. 12657

PRESTAWIŁ
Uchwała z dnia 22 stycznia 1945 roku
art. 84 ust. 2
(Dz. U. Nr 11 poz. 95)
podpis

~~DO WYTES
SŁUŻBOWEGO~~

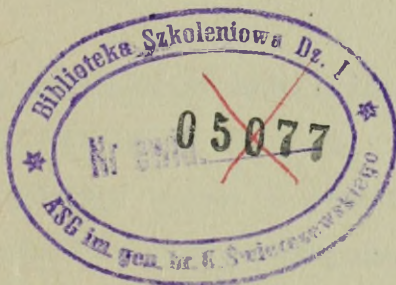
~~T A J N E~~

Egz.nr .....

1

OGÓLNE ZASADY

DOTYCZĄCE SPOSOBÓW WPROWADZENIA STANU WOJENNEGO ORAZ SKUTKI WYNIKAJĄCE Z JEGO OGŁOSZENIA

Opracował:

mjr mgr Marian GUT-CWSKI

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
ADEMI SZTABU GENERALNEGO
A. GEN. LEONIA K. ŚWIERCZEWSKIEGO

034518

OPRACOWANIE METODYCZNE

Temat: Ogólno zasady dotyczące sposobów wprowadzenia stanu wojennego oraz skutki wynikające z jego ogłoszenia.

Cel: Zapoznać słuchaczy ASG z problematyką dotyczącą wprowadzenia stanu wojennego w państwie oraz omówić skutki wprowadzenia stanu wojennego polegające na zwiększeniu uprawnień organów administracji państwowej i właściwych władz wojskowych w stosunku do obywateli, instytucji i jednostek gospodarki narodowej.

Czas: 6 godzin / 3 x 2 godz. /

Metoda: Wykład

Źródła naukowe:

- 1/ Prawo Międzynarodowe, Ludwik Brlich W-wa 1958r. Roz. 29 str. 447-499;
- 2/ Zarys Prawa Międzynarodowego Publicznego, Mariana Muszkata W-wa 1955r. str. 51-55-68-87-92-100;
- 3/ Środki zwalczania wojny, prawa i zwyczaje wojenne, zakończenie i likwidacja skutków wojny; Wojciech Morawski, W-wa 1957r. str. 127-149-161;
- 4/ Prawo Międzynarodowe Publiczne, Szczecin 1948r.;
- 5/ Podręcznik Prawa Międzynarodowego, Julian Makowski, W-wa 1948r.;
- 6/ Międzynarodowe prawo, E.A. Korwin, Moskwa 1951r.
- 7/ Uczeńnoje posobie po międzynarodnomu prawu /oczerki/, P.J. Kożebnikow, Moskwa 1947r.

Zagadnienia:

- I. Wstęp.
- II. Wprowadzenie stanu wojennego na terytorium państwa:
  - a/ zwiększenie uprawnień organów administracyjnych;
  - b/ ograniczenie swobód obywatelskich;
  - c/ przekazanie władzom wojskowym niektórych uprawnień organów administracji państwowej.

I. W S T E P.

Każdy kto zapoznał się z problematyką dotyczącą nauki o wojnie ten wie, że zespół norm prawa międzynarodowego zwyczajowych i umownych, ustala skutki wypowiedzenia wojny określone obowiązki i prawa państw, które są stronami w konflikcie wojennym oraz państw, które nie są stronami w konflikcie, a ogłosiły neutralność.

Ponieważ jednak instytucja wypowiedzenia wojny związana jest ze wszczęciem wojny a więc z wojną agresywną, którą prawo międzynarodowe uważa za zbrodnię, pokojowy charakter państw socjalistycznych i ich ustawodawstwo nie przewiduje możliwości wypowiedzenia wojny. Przewiduje natomiast ogłoszenie stanu wojny w razie dokonania na państwo socjalistyczne zbrojnego napadu albo gdy z umów międzynarodowych wynika konieczność wspólnej obrony.

Z ogłoszenia stanu wojny wynika konieczność wprowadzenia w państwie stanu wojennego.

Wprowadzenie stanu wojennego na terytorium państwa dokonuje się określonym aktem prawnym. Zakresem swoim obejmuje on wszystkie dziedziny życia w państwie. Wprowadzenie stanu wojennego odbywa się na podstawie upoważnienia konstytucyjnego.

Dla celów porównawczych wydaje się właściwe przedstawienie postanowień konstytucyjnych niektórych państw dotyczących stanu wojennego.

1. Konstytucja ZSRR z dnia 15 marca 1953r.

- art.14. Do kompetencji Związki Socjalistycznych Republik Radzieckich w osobie jego najwyższych organów władzy państwowej i organów administracji państwowej należy:
  - b/ sprawy wojny i pokoju,
  - g/ organizowanie obrony ZSRR, kierowanie wszystkimi siłami zbrojnymi ZSRR, ustalenie przewodnich zasad organizacji formacji wojskowych republik związkowych.
- art.49. Prezydium Rady Najwyższej ZSRR:
  - ż/ w okresie między Sesjami Rady Najwyższej ZSRR ogłasza stan wojny w razie napadu wojennego na ZSRR albo w razie konieczności wykonania zobowiązań co do wzajemnej obrony przed agresją, wynikających z umów międzynarodowych,
  - m/ ogłasza mobilizację ogólną i częściową.
- art.68. Rada Ministrów ZSRR:
  - f/ tworzy w razie potrzeby specjalne komitety i główne urzędy

przy Radzie Ministrów ZSRR do spraw budownictwa gospodarczego, kulturalnego i obronnego.

2. Natomiast w konstytucji Republiki Czechosłowackiej z dnia 9.06.1948r. przedstawia się to nieco inaczej "art.74 ust.12. Prezydent Republiki sprawuje naczelne dowództwo Sił Zbrojnych ogłasza na podstawie uchwały rządu stan wojenny i wypowiada na podstawie decyzji Zgromadzenia Narodowego wojnę.

3. W Chińskiej Republice Ludowej w konstytucji zawarta jest delegacja o utworzeniu państwowego Komitetu obrony. Konstytucja Chińskiej Republiki Ludowej /tłumaczenie z języka rosyjskiego/ z dnia 20 października 1954r.

- art.27 ust.6. Do kompetencji Ogólno-Chińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych należy:

- zatwierdzenie na wniosek Przewodniczącego Chińskiej Republiki Ludowej - kandydatur przewodniczącego, zastępców przewodniczącego i członków Państwowego Komitetu Obrony.

- art. 31. Do kompetencji Stałego Komitetu Ogólno-Chińskiego Zgromadzenia należy:

- ust.15 - Ogłaszanie częściowej lub ogólnej mobilizacji,

- ust. 16- Ogłaszanie stanu wojny na części lub na całym terytorium kraju,

- art.42. Przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej jest jednocześnie przewodniczącym Państwowego Komitetu Obrony.

4. W Republice Francuskiej podobnie, z tym że uprawnienia o mianowaniu posiada Prezydent Republiki.

Konstytucja Republiki Francuskiej z dnia 29 września 1946r.

- art.30. Prezydent Republiki na Radzie Ministrów mianuje członków Komitetu Obrony Narodowej.

- art.33. Prezydent Republiki przewodniczy z tymi samymi atrybutami na Wyższej Radzie i w Komitecie Obrony Narodowej, nosi on tytuł Szefa armii.

5. W sposób niezwykle szczegółowy ujmuje to konstytucja jugosłowiańska.

Konstytucja Federalnej Ludowej Republiki Jugosławii z dnia 13 stycznia 1953r.

- art.15 ust.8. Do wyłącznej kompetencji Związkowej Skupszczyzny Ludowej należy decydowanie o ogłoszeniu stanu wojny i zawarciu pokoju.

- art. 73. Prezydent Republiki jest najwyższym dowódcą Sił Zbrojnych.

Prezydent Republiki przewodniczy w Radzie Obrony Narodowej. Rada Obrony Narodowej czuwa nad organizacją i mobilizacją źródeł i sił kraju do celów obrony narodowej.

Członków Rady Narodowej mianuje Związkowa Rada Wykonawcza na wniosek Prezydenta Republiki.

Związkowa Rada Wykonawcza określa postanowieniem organizację i pełnomocnictwo Rady Obrony Narodowej.

Uwaga : Związkowa Rada Wykonawcza jest organem wykonawczym Związkowej Skupszczyzny Ludowej /odpowiednik naszego Sejmu/.

- art. 79 ust. 4. Związkowa Rada Wykonawcza ogłasza mobilizację powszechną i stan wojny w wypadku zbrojnego napadu na Federacyjną Ludową Republikę Jugosławii lub w przypadku konieczności bezpośredniej realizacji zobowiązań międzynarodowych; ogłasza ogólny stan wyjątkowy w przypadku niebezpieczeństwa wojny; w okresie stanu wyjątkowego mobilizacji i stanu wojny wydaje w razie konieczności postanowienia z mocą ustawy.

W Państwie Polskim do 1939r. stan prawny w dziedzinie obronności przedstawiał się następująco:

II. WPROWADZENIE STANU WOJENNEGO NA TERYTORIUM PAŃSTWA

Akt normatywny o stanie wojennym został już opracowany w 1928 roku i podany do wiadomości, w Dz.U.RP nr 8 poz. 54. Rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 16 stycznia 1928 roku w celu zapoznania z jego treścią ogółu społeczeństwa. Rozporządzenie to ustalało gdzie i kiedy może być wprowadzony stan wojenny. Upoważniało ono naczelnego wodza do wprowadzenia stanu wojennego przez ogłoszenie go w Dzienniku Rozporządzeń i równocześnie obwieszczenie w sposób zapewniający jego rozpowszechnienie w miejscach zastosowania. O ile nie jest wskazany termin inny stan wojenny wchodzi w życie lub ustaje na obszarze każdego powiatu z chwilą obwieszczenia w miejscowości stanowiącej siedzibę powiatowej władzy administracji ogólnej.

Omawiany akt zawieszal czasowo z momentem wprowadzenia następujące prawa obywatelskie:

- 1/ Wolności osobistej art. 97 Konstytucji z 17.03.1921
Dz.U.RP nr 44 poz. 267;
- 2/ nietykalności mieszkania art. 100 Konstytucji j.w.;
- 3/ wolności prasy art. 105 Konstytucji j.w.;

4/ tajemnicy korespondencji art. 106 Konstytucji z dnia 17.03. 1921r. Dz.U.RP nr 44 poz. 267;

5/ prawa koalicji i zgromadzenia się i zawiązywania stowarzyszeń art. 108 Konstytucji j.w;

Powodowało to zwiększenie uprawnień władz administracyjnych, które mogły osoby zagrażające obronie Państwa poddać rewizji osobistej, aresztować i zatrzymać do 14 dni a w sprawach należących do orzecznictwa karno-administracyjnego zatrzymać w areszcie do 3-ch m-cy.

Wymienione władze uprawnia się do internowania i konfinowania osób w/w oraz do przeprowadzania rewizji domowej i zajmowania określonych dokumentów lub przedmiotów.

Czasowe zawieszanie prawa wolności prasy nadaje władzy administracyjnej prawo cenzury i konfiskaty i zakaz plakatowania lub kolportowania druków i innych wytworów.

Czasowe zawieszenie prawa tajemnicy korespondencji nadaje władzy administracyjnej prawo kontroli i przeglądania przesyłek i telegramów oraz przerywania rozmów telefonicznych.

Czasowe zawieszenie prawa koalicji, zgromadzenia się i zawiązywania stowarzyszeń pociąga za sobą następujące skutki:

a/ władza administracyjna może zawiesić działalność tych stowarzyszeń, których działalność zagraża obronie Państwa lub porządkowi publicznemu;

b/ władza administracyjna może dokonywać kontroli działalności, być obecna na zebraniach, wstrzymywać wykonywanie uchwał i zakazać działalności agitacyjnej zagrażającej obronie Państwa.

W dziedzinie przekazania uprawnień władz administracyjnych, władzy wojskowej ustala się, że następuje to w miejscowościach, w których ze względu na działania wojenne cywilne władze administracyjne nie funkcjonują.

Omawiany akt w dalszej kolejności uprawnia władze wojskowe do wydawania rozporządzeń i zarządzeń z mocą obowiązującą dla całego obszaru objętego stanem wojennym w sprawach obrony państwa, bezpieczeństwa ogólnego, bezpieczeństwa siły zbrojnej, osobistych i rzeczowych świadczeń wojennych oraz przymusowego odstępowania na cele obrony państwa pojazdów i zwierząt. Wprowadzenie stanu wojennego stanowi podstawę do wprowadzenia sądów doraźnych.

Dla uregulowania stosunków między armią a władzami cywilnymi omawiany akt powożuje generalnego komisarza cywilnego /wyznaczonego przez wodza naczelnego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych/ i komisarzy cywilnych przy określonych władzach wojskowych.

Uchylenie stanu wojennego należało do kompetencji naczelnego wodza.

Omawiany dokument został uchylony w czerwcu 1939r. i zastąpiony ustawą z dnia 23 czerwca 1939r. o stanie wojennym, podaną do wiadomości w Dz.U.RP nr 57 poz. 366.

Zmodernizowano w nim szereg postanowień. Nowy akt normatywny upoważnił Prezydenta RP do zarządzania stanem wojennym na obszarze całego Państwa lub jego części na wniosek Rady Ministrów uchwalony z inicjatywy Ministra Spraw Wojskowych.

Akt ten ustalał zasady jego wprowadzenia w życie przez ogłoszenie w Dz.U.RP i w formie obwieszczeń w gminach.

W myśl ustawy o stanie wojennym w obwieszczeniach powinno się wymieniać swobody obywatelskie, które ulegają zawieszeniu oraz skutki jakie to zawieszenie pociąga za sobą.

Zarządzenie stanu wojennego wprowadzało uprawnienia dla władz administracji ogólnej, które mogły zatrzymać w areszcie obywatela na czas do 1-go m-cą a w sprawach karnych administracyjnych do 3-ich m-cy, zaś internowanie i konfinowanie można było zarządzić na czas stanu wojennego lub krótszy. Z tym, że internowania lub konfinowania do 3-ich m-cy dokonuje władza powiatowej administracji ogólnej, a na okres dłuższy władza wojewódzkiej administracji ogólnej.

Również zarządzenie stanu wojennego upoważniało Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych do regulowania zaopatrzenia ludności w przedmioty powszechnego użytku i Ministra Opieki Społecznej do wydawania szczególnych zarządzeń w sprawach zdrowia publicznego.

Zarządzenie o stanie wojennym określało przekazanie władzom wojskowym funkcji i uprawnień cywilnych władz administracyjnych w drodze zarządzenia Ministrów Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych z tym, że w miejscowościach gdzie cywilne władze administracji ogólnej nie są czynne, to wszelkie ich uprawnienia miały przechodzić z mocy samego prawa na właściwe władze wojskowe.

Rada Ministrów może wprowadzić zawsze postępowanie domiarne przed sądami powszechnymi na całym obszarze objętym stanem wojennym oraz może poddać postępowaniu doraźnemu wszelkie zbrodnie i występki uznane za niebezpieczne ze stanowiska interesów

obrony państwa. Zakładało się również, że nie muszą być zachowane ograniczenia terminów określonych co do przesłuchania, trwania dochodzenia, wyznaczania rozprawy i czasu jej trwania.

Władze administracji ogólnej obowiązane były stosować się do postulatów właściwych władz wojskowych. Właściwość władz wojskowych określał naczelny wódz a do czasu mianowania naczelnego wodza, rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Prezydent RP uchylał stan wojenny na wniosek Rady Ministrów uchwalony z inicjatywy Ministra Spraw Wojskowych.

Omawiana ustawa została wprowadzona w życie zarządzeniem Prezydenta RP z dnia 1 września 1939r. o stanie wojennym Dz.U.RP nr 86 poz. 544 z dnia 1 września 1939r.

W uzupełnieniu do ustawy o stanie wojennym po ogłoszeniu stanu wojennego, ukazały się następujące akty prawne dotyczące regulacji uprawnień organów administracji Państwowej i obowiązków obywateli na okres wojny.

W Dz.U.RP Nr 86 z dnia 1.09.1939r.

1. Dekret Prezydenta RP z dnia 1 września 1939r. o sprawowaniu zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi, organizacji Naczelnych władz wojskowych i o komisarzach cywilnych - od chwili mianowania naczelnego wodza.

W Dz.U.RP nr 87 z dnia 2.09.1939r.

2. Dekret Prezydenta RP z dnia 2 września 1939r. o kredytach wojennych w okresie do dnia 31 marca 1940r.

3. Dekret Prezydenta RP z dnia 2.09.1939r. o zmianie dekretu Prezydenta RP w sprawie obrotu pieniężnego oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

4. Dekret Prezydenta RP z dnia 2.09.1939r. o amnestii.

5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1.09.1939r. o wprowadzeniu postępowania doraźnego przed sądami powszechnymi, w sprawach o niektóre przestępstwa.

W Dz.U.RP nr 88 z dnia 2.09.1939r.

6. Rozporządzenie wyjątkowe Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1.09.1939r. w sprawie dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych.

7. Rozporządzenie wyjątkowe Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1.09.1939r. o urządzaniu zgromadzeń i imprez połączonych ze skupieniem się ludności.

8. Rozporządzenie wyjątkowe Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1.09.1939r. o pomocniczej służbie bezpieczeństwa.
9. Rozporządzenie wyjątkowe Ministra Spraw Wewnętrznych wydane w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów oraz Przemysłu i Handlu w sprawie unieruchomienia radiostacji krótkofalowych i nadawczo-odbiorczych.
10. Rozporządzenie wyjątkowe Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1.09.1939r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu oraz Poczt i Telegrafów o ochronie zakładów i przedsiębiorstw, których normalna działalność leży w interesie publicznym.

W Dz.U.RP nr 89 z dnia 3.09.1939r.

11. Dekret Prezydenta RP z 3.09.1939r. o udziale lokatorów w kosztach budowy schronów.

Z ilości wymienionych aktów normatywnych wydanych w zakresie omawianej problematyki wynika, że takie ustawienie zarządzenia Państwem jest niecelowe. Uzasadnia się to tym, że początkowy okres wojny wymaga wydawania aktów normatywnych regulujących całość zagadnień w zakresie obrony Państwa i ujętych w jednym dokumencie oraz ogłoszonym w czasie poddyktowanym koniecznością.

W naszym przypadku wprowadzenie dekretu o stanie wojennym może nastąpić w czasie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Uzasadnia się to tym, że w stanie podwyższonej gotowości obronnej państwa nie ma potrzeby wychodzić z tego rodzaju aktem, ponieważ stan ten nie jest ograniczony w czasie oraz nie prowadzi zawsze do stanu wojny /kryzys berliński, albo kryzys w rejonie morza karaibskiego/. W tej sytuacji wprowadzenie dekretu o stanie wojennym wydaje się niecelowe. Natomiast wyjście z tym aktem w okresie wojny w naszych warunkach byłoby zbyt późne.

Ogłoszenie wymienionego dokumentu następuje przez Radę Państwa na podstawie artykułu 28 ust. 2 Konstytucji PRL z 1952r., który brzmi:

"Rada Państwa może wprowadzić stan wojenny na części lub na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jeżeli wymaga tego wzgląd na obronność lub bezpieczeństwo Państwa. Z tych samych powodów Rada Państwa może ogłosić częściową lub powszechną mobilizację".

Omawiając przykładowo w/wymieniony akt normatywny wydaje się, że przy uwzględnieniu wymogów współczesnej wojny winien on regulować w sposób ścisły uprawnienia organów administracji państwowej i gospodarki narodowej, zakres swobód obywatelskich oraz sposób przekazywania władzom wojskowym niektórych uprawnień organów administracji państwowej i zakres tych uprawnień.

W naszych warunkach wprowadzenie dekretu o stanie wojennym winno nastąpić przez ogłoszenie go w Dz.U. PRL i w siedzibach Prezydiów Rad Narodowych wszystkich stopni na terytorium objętym stanem wojennym w drodze obwieszczeń. Obwieszczenie o wprowadzeniu stanu wojennego winno określać zakres ograniczenia praw i wolności obywatelskich zawartych w artykule 71 ust. 1 Konstytucji PRL;

"Polska Rzeczypospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność słowa, druku, zgromadzeń i wieców, pochodów i manifestacji" i w artykule 72 ust. 1:

"W celu rozwoju aktywności politycznej, społecznej, gospodarczej i kulturalnej ludu pracującego miast i wsi Polska Rzeczypospolita Ludowa zapewnia obywatelom prawo zrzeszania się" oraz w artykule 74 ust. 1 i 2 Konstytucji PRL:

"1. Polska Rzeczypospolita Ludowa zapewnia obywatelom nieetykalność osobistą. Pozbawienie obywatela wolności może nastąpić tylko w przypadkach określonych ustawą. Zatrzymany powinien być zwolniony jeżeli w ciągu 48-miu godzin od chwili zatrzymania nie doręczono mu postanowienia sądu lub prokuratora o aresztowaniu.

2. Ustawa ochrania nienaruszalność mieszkań i tajemnicę korespondencji. Przeprowadzenie rewizji domowej dopuszczalne jest jedynie w przypadkach określonych ustawą".

Omawiane obwieszczenie winno zawierać również skutki jakic pociągają za sobą ograniczenia wymienionych praw obywatelskich.

Również wydaje się celowe poinformowanie obywateli w drodze obwieszczeń, o uznaniu przez Komitet Obrony Kraju określonych obszarów za strefę działań wojennych.

Wprowadzenie stanu wojennego przez Radę Państwa nakłada na wszystkich obywateli obowiązek nacelowania ich działalności na zadania związane z obroną Państwa. W tym celu zobowiązuje się organy władz i administracji Państwowej do stosowania się do postanowień Komitetu Obrony Kraju oraz do postulatów i zarządzeń organów wojskowych w sprawach określonych w dekreście.

Współczesna wojna wymagać będzie wysiłku wszystkich obywateli w postaci świadczeń rzeczowych i osobistych ze względu na rozmach jej prowadzenia i niszczącą siłę działania. Dlatego też dekret nakłada obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych dla celów obrony Państwa oraz na rzecz: wojsk operacyjnych i obrony terytorium kraju, organów administracji państwowej i jednostek gospodarki narodowej.

Obowiązek ten powinien obejmować również osoby prawne nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej.

W celu realizacji omawianych świadczeń uprawnia się właściwe organy prezydiów gromadzkich, wiejskich i dzielnicowych rad narodowych do powoływania osób zobowiązanych do określonych prac.

Świadczenia osobiste polegają na wykonywaniu za wynagrodzeniem wszelkiego rodzaju prac fizycznych lub umysłowych. Świadczenia te obejmowałyby mężczyzn od 16 do 65 lat życia a kobiety od 16 do 55 lat życia. Świadczenia rzeczowe polegają na obowiązku odstępowania za wynagrodzeniem na rzecz jednostek uprawnionych do korzystania z tych świadczeń prawa własności, użytkowania lub używania rzeczy ruchomych lub nieruchomych niezbędnych dla potrzeb obrony Państwa.

Rzeczy po ustaleniu potrzeby korzystania winny być zwrócone świadczącemu.

Dobra kulturalne objęte ochroną specjalną w myśl przepisów Konwencji Haskiej z dnia 14 maja 1954r. o ochronie dóbr kulturalnych w czasie konfliktu zbrojnego /Dz.ust. nr 46 z 1957r./ nie podlegają świadczeniom rzeczowym. Dobra kulturalne korzystające zgodnie z konwencją z ochrony ogólnej mogą podlegać świadczeniom rzeczowym jedynie za zgodą właściwego organu służby konserwatorskiej.

Dla ujęcia całokształtu życia w Państwie i ogłoszenia go w jednym dokumencie wydaje się za celowe upoważnienie Rady Ministrów i poszczególnych Ministrów do możliwości regulowania w następujących dziedzinach gospodarki i życia publicznego w Państwie.

- 1/ obowiązek dostaw produktów rolnych na rzecz Państwa i ustalenie ich wysokości oraz zasadę wykonywania. Wprowadzenie i ustalenie norm zaopatrzenia ludności w artykuły żywnościowe i przemysłowe;
- 2/ wprowadzenie ograniczeń lub zamknięcie ruchu osobowego i towarowego na drogach lądowych, wodnych i powietrznych oraz w komunikacji kolejowej;
- 3/ wprowadzenie ograniczeń lub wstrzymanie usług w komunikacji pocz-

- towej, telegraficznej, telefonicznej i radiowej;
- 4/ ograniczenie lub zamknięcie ruchu osobowego i towarowego w przejściach granicznych;
  - 5/ wprowadzenie kontroli przestrzegania ograniczeń w ruchu osobowym i towarowym na drogach lądowych, wodnych i powietrznych;
  - 6/ zwiększenie pasa granicznego w celu wzmożenia ochrony granic;
  - 7/ cofnięcie pozwoleń na posiadanie broni i amunicji albo uzależnienie ważności pozwoleń od szczególnych warunków /charakter pracy itp/, względnie nakazanie złożenia wszystkich lub niektórych rodzajów broni palnej, amunicji czy materiałów wybuchowych /zakłady pracy/ oraz zakazanie noszenia wszelkiej broni albo niektórych jej rodzajów /np. zdanie broni krótkiej jak pistolety a pozostawienie broni myśliwskiej /łutowej/;
  - 8/ zakazanie pobytu niektórym osobom fizycznym na określonych obszarach szczególnie ważnych dla obrony Państwa oraz zakazanie dokonywania na wyżej wymienionych obszarach zdjęć fotograficznych;
  - 9/ wprowadzenie obowiązku uzyskiwania zezwoleń właściwych organów na zmianę miejsca stałego zamieszkania lub na pobyt czasowy.

Takie ujęcie wydaje się właściwe ponieważ uregulowałoby szereg zagadnień jednym aktem wydanym w oparciu o jedną delegację dla Rady Ministrów.

Do dalszych ograniczeń zaliczyć możnaby zakaz posiadania i używania przez osoby fizyczne radiowych aparatów nadawczo-odbiorczych i nadawczych. Rozwój techniki porozumiewania i jej zastosowanie w administracji państwowej i gospodarce narodowej wymaga aby i w czasie wojny również można ją było stosować. Dlatego pozostawia się w gestii wymienionych organów urządzenia nadawczo-odbiorcze na warunkach określonych przez Ministra Łączności.

Wydaje się koniecznym uprawnąć również prezydya właściwych rad narodowych do wprowadzenia na swoim obszarze ograniczeń ruchu ulicznego /np. zamknięcie określonych dróg dla ruchu lokalnego, ograniczenie go w czasie, objęcie zakazem rodzaju pojazdów itp/. Wymienione organa mogą również wprowadzić zakaz poruszania się obywateli w określonym czasie poza obrębem domu, obejścia, gospodarczych zabudowań oraz mogą ustalić czas pracy dla podległych sobie organów administracji, placówek kulturalnych i handlowych.

Wszelka działalność związana z rozpowszechnianiem wiadomości i utworu za pomocą druku, żywego słowa i obrazu w tym okresie, wymagać powinna zezwolenia wydanego przez właściwe władze.

Stworzy to barierę zabezpieczającą przed wrogią nam propagandą i rozpowszechnianiem nie sprawdzonych lub celowo dezinformujących wiadomości wśród społeczeństwa. Należy nałożyć kontrolę na przesyłki pocztowe, korespondencję telegraficzną i rozmowy telefoniczne. Jak również ustalić w jakich językach obcych może odbywać się korespondencja telegraficzna i rozmowy telefoniczne. Uprawnia się w związku z tym właściwe organy do konfiskaty lub zatrzymania przesyłek pocztowych /listy, druki, paczki/ oraz do przerywania rozmów telefonicznych, które mogą zagrażać bezpieczeństwu lub obronności Państwa.

Ódnosiąc działalność stowarzyszeń /wyższej użyteczności i innych/, to działalność i zakładanie nowych polegać winno kontroli wyznaczonych organów administracji, które byłyby jednocześnie uprawnione do ograniczania, zawieszania lub rozwiązywania wymienionych jeżeli ich działalność będzie sprzeczna z bezpieczeństwem lub obronnością Państwa. Działalność stowarzyszeń wiąże się z urządzeniami publicznych zgromadzeń /zjazdy, zebrania, imprezy artystyczne, rozrywkowe, uroczystości, pochody, pielgrzymki itp/ tak w lokalach zamkniętych jak i pod gołym niebem, które również wymagać będą kontroli i zezwoleń odpowiednich władz.

Unarodowienie gospodarki w naszym Państwie istniejące zgodnie z założeniami ustrojowymi, na okres wojny wymaga zabezpieczenia w personel pracujący, który winien utrzymać ciąg produkcyjny dla potrzeb obrony Państwa. Ponieważ płynność kadr nie sprzyja tym wymagom, moim zdaniem należy zawiesić prawo rozwiązywania przez pracowników stosunku pracy lub stosunku służbowego z uspołecznionymi zakładami pracy bez zgody kierownika zakładu i innych określonych władz. Upoważnić należy również właściwe władze do zatrudniania osób w zakładach uspołecznionych, które nigdy nie są zatrudnione lub zatrudnione w niepełnym wymiarze godzin. Dla zabezpieczenia ciągłości produkcji należy uprawnnić określone władze ażeby mogły przedłużyć ustawowy czasokres pracy oraz ograniczyć okres urlopowy. Moim zdaniem również w celu utrzymania porządku,

dyscypliny i bezpieczeństwa Państwa istnieć będzie potrzeba internowania określonych osób na czas trwania stanu wojennego. Podyktowane to jest koniecznością zabezpieczenia się przed ewentualną zorganizowaną działalnością elementów wrogich i destrukcyjnych jak np: band zbrojnych o charakterze rabunkowym, dywersyjnym^m lub wywiadowczym oraz elementów, które w wypadku konfliktu przyjmą czynną antypaństwową wrogą postawę. Mogą to być nieliczne jednostki ale w identyczny sposób postępuje każda strona walcząca stwarzając pewną barierę zabezpieczenia się. Orzeczenie o internowaniu wydawać winien na okres do 3-ch m-cy organ właściwy administracji państwowej szczebla powiatu a powyżej 3-ch m-cy organ szczebla województwa. Upoważnić należy również organa MO do zatrzymywania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa zagrażającego obronności lub bezpieczeństwa państwa na okres do 7-miu dni. Jednocześnie organa MO mogłyby dokonywać rewizji domowej, osobistej, odbierać określone przedmioty bez postanowienia sądu lub prokuratora z tym, że po dokonaniu wymienionych czynności powiadamiają prokuratora w celu uzyskania akceptacji.

Te uprawnienia MO przysługiwać powinny również organom WSW i organom ochrony granicy państwowej.

Sądy wojskowe winny stać się właściwe w sprawach o przestępstwach skierowane przeciwko obronności państwa. Kolegia karno-administracyjne Prezydiów Rad Narodowych uprawnici należałoby do wymierzania kary aresztu do 6-ciu m-cy bez względu na to jaką karę przewiduje ustawa za dane wykroczenie.

Omówione wyżej zagadnienia zamykają całokształt problematyki wymagającej innego niż w okresie pokojowym ustawienia wszystkich dziedzin zarządzania Państwem w czasie konfliktu zbrojnego przez administrację państwową.

Na tle przedstawionych zagadnień omówić należy postępowanie władz administracji cywilnej i wojskowej na obszarach uznanych za strefę działań wojennych.

Rzeczą szczególną jest to, że w ^{tej} strefie organa administracji Państwowej winny zostać w swych siedzibach /siedziby okresu wojennego/ i pełnić nadal swoje funkcje. Z tym, że w sprawach obronności, bezpieczeństwa i porządku w Państwie są podporządkowane organom wojskowym.

W strefie działań wojennych organy wojskowe /dowódcy, szefowie i inni upoważnieni przedstawiciele sił zbrojnych/ powinny być uprawnione do pobierania bezpośrednio od ludności i jednostek

gospodarki uspołecznionej artykułów żywnościowych, paszy i innego mienia niezbędnego dla zaopatrywania wojska lub innych celów wojskowych. Pobieranie winno odbywać się w sposób zorganizowany i we właściwej formie.

Władze wojskowe należy uprawnić ponadto do regulowania zaopatrywania ludności w żywność i artykuły pierwszej potrzeby.

Dla zabezpieczenia realizacji zadań związanych z pracami wykonywanymi na rzecz obronności Państwa, uprawnić należy również władze wojskowe do bezpośredniego powoływania ludności do świadczeń osobistych i rzeczowych, w celu wykonywania przykładowo takich prac jak:

- 1/ prace w celu ochrony komunikacji i łączności;
- 2/ prace w celu ochrony elektrowni i sieci elektrycznej;
- 3/ udział w akcji ratowniczej w ramach obrony przed bronią masowego rażenia;
- 4/ udział w zwalczaniu epidemii, klęsk żywiołowych itp.

W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego władze wojskowe mogłyby wydawać zakazy lub ograniczenia wjazdu do strefy działań wojennych albo poruszania się w jej obrębie względnie nakazy opuszczania jej. Jak również mogą one wydawać nakazy wysiedlenia z tej strefy osób nie pożądaných ze względu na obronność lub bezpieczeństwo Państwa.

Mogłyby również zatrzymywać na okres 7-miu dni osoby podejrzane o popełnienie przestępstwa oraz przeprowadzać rewizję domową lub osobistą, odbierać rzeczy bez postanowienia sądu lub prokuratora z tym, że o przeprowadzeniu wymienionych przedsięwzięć powiadomić należy właściwego prokuratora w celu zatwierdzenia przeprowadzonych czynności lub odebranych rzeczy.

Na tej samej zasadzie władze wojskowe mogą również zarządzić wycofanie ludności ze strefy działań wojennych, względnie zakazać opuszczenia przez ludność miejsc zamieszkania. Ponadto moim zdaniem władze wojskowe mogą zajmować wszystkie pomieszczenia i grunty na cele wojskowe oraz dokonywać w nich wszelkie niezbędne zmiany związane z prowadzeniem działań wojennych lub zniszczyć i usuwać wszystko co mogłoby przeszkadzać w walce.

Jednak przestrzegać należałoby zasady, iż trzeba uszanować znajdujące się w tej strefie dobra kulturalne i wśród nich te, które podlegają ochronie specjalnej zgodnie z wymienioną już konwencją. Chodzi o to, żeby nie niszczyć niepotrzebnie dorobku kulturalnego narodu a w miarę możliwości dokonać jego zabezpieczenia.

W celu zapewnienia właściwej działalności organów administracji Państwowej, władze wojskowe należałoby uprawnnić do wydawania zarządzeń: terenowym organom administracji państwowej, jednostkom gospodarki narodowej, organizacjom społecznym oraz innym osobom prawnym i fizycznym w omówionym poprzednio zakresie z żądaniem niezwłocznego ich wykonania.

Jeżeli w danej miejscowości strefy działań wojennych nie działają organy administracji państwowej, zakres ich uprawnień winien przechodzić z mocy prawa na właściwe organy wojskowe.

Działalność organów wymiaru sprawiedliwości w strefie działań wojennych winna polegać na tym, że sprawy karne rozpatruje się niezwłocznie, a orzeczenia wydane w pierwszej instancji są prawomocne i podlegają zaskarżeniu jedynie w trybie rewizji nadzwyczajnej. Wykonanie kary śmierci winno następować po decyzji o nieskorzystaniu z prawa łaski. Rada Państwa moim zdaniem może stosować prawo łaski poprzez upoważnionych dowódców wojskowych. Jeżeli sądy powszechne nie działają, właściwymi do rozpoznawania spraw karnych byłyby sądy wojskowe. Na identycznych zasadach działać winni prokuratorzy wojskowi.

Omówione propozycje uprawnień władz wojskowych dotyczą wyłącznie organów Sił Zbrojnych PRL. Wymagają one jednak bliższego wyjaśnienia, ponieważ wykonawcami w mniejszym lub większym stopniu będą oficerowie. Przykładowo dotyczy to następujących zagadnień:

a/ w dziedzinie świadczeń osobistych ludności:

- określenie kolejności wykonywania prac;
- uprawnienia organów wojskowych do zgłoszenia zapotrzebowań;
- uprawnienia osób świadczących w strefie działań wojennych na rzecz wojska.

b/ w dziedzinie wypłacania należności za środki żywnościowe i inne mienie pobrane przez organy wojskowe w strefie działań wojennych:

- kto otrzymuje należność za pobraną rzecz;
- formy wypłacenia należności;

c/ w dziedzinie świadczeń rzeczowych:

- zakres świadczeń rzeczowych;
- kolejność zaspokajania potrzeb;

- d/ w dziedzinie zasad i trybu wycofania ludności i jej mienia ze stref działań wojennych;
- kto ustala obszar rozmieszczenia;
  - kto przeprowadza wycofanie;
- e/ w dziedzinie przesyłek pocztowych, telegraficznych i rozmów telefonicznych:
- jakie organa są uprawnione;
- f/ w dziedzinie określenia organów wojskowych właściwych do przejęcia zakresu uprawnień organów administracji państwowej w strefie działań wojennych:
- jakie organy wojskowe są uprawnione;
  - jaka jest podległość funkcjonalna;
- g/ w dziedzinie określania organów wojskowych uprawnionych do wydawania w strefie działań wojennych zarządzeń o charakterze obronnym, bezpieczeństwa i porządku publicznego:
- organ uprawniony;
  - uprawnienia dowódców jednostek wojskowych.

Przystępując do omawiania diedziny świadczeń osobistych ludności wyjaśnia się, że świadczenia osobiste mogą trwać do 7-miu^{1/} dni licząc od dnia zgłoszenia się powołanego do wykonywania świadczeń i wykonuje się je w kolejności i na rzecz:

- 1/ wojsk operacyjnych;
- 2/ wojsk obrony terytorium kraju;
- 3/ zmilitaryzowanych oddziałów występujących w różnych układach systemu OTK;
- 4/ organów administracji państwowej lub jednostek gospodarki Państwowej, które wykonują zadania związane z obroną Państwa;
- 5/ samoobrony ogółu społeczeństwa.

Organami wojskowymi uprawnionymi do zgłaszania zapotrzebowań na świadczenia te byłiby komendanci garnizonów, dowódcy jednostek wojskowych, które znajdują się przejściowo poza obrębem garnizonu, a w odniesieniu do wojsk i innych sił obrony terytorium kraju - dowódcy jednostek /dowódcy pułków i batalionów wojsk obrony terytorium kraju oraz dowódcy oddziałów zmilitaryzowanych/. Do świadczeń osobistych powołują właściwe organa prezydiów rad narodowych.

1/ Jest to okres przyjęty orientacyjnie przez autora.

Omawiane świadczenia winny być płatne a osoby które wykonują świadczenia osobiste w strefie działań wojennych na rzecz wojsk operacyjnych winny otrzymać bezpłatne wyżywienie i zakwaterowanie oraz pomoc lekarską.

W dziedzinie świadczeń rzeczowych uprawnione organa władzy wojskowej powinny mieć prawo dysponować:

- 1/ urządzeniami i wyposażeniem zakładów produkcyjnych i warsztatów;
- 2/ urządzeniami gabinetów lekarskich wraz z narzędziami i zapasami środków sanitarnych;
- 3/ artykułami produkcji rolnej /nie objętymi obowiązkowymi dostawami/;
- 4/ artykułami przemysłowymi /surowce, półfabrykaty/ z zakładów przemysłowych i warsztatów;
- 5/ środkami transportowymi;
- 6/ drewnem z lasów z wyjątkiem rezerwatów i parków narodowych;
- 7/ przedmiotami i sprzętem gospodarstwa domowego;
- 8/ maszynami rolniczymi;
- 9/ gruntami rolnymi;
- 10/ obiektami budowlanymi.

Natomiast przedmiotem świadczeń nie mogą być:

- 1/ mienie Państwa obcego nie będącego z Polską w stanie wojny, mienie organizacji międzynarodowych i mienie personelu dyplomatyczno-konsularnego korzystającego z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych;
- 2/ środki przewozowe i międzynarodowe przesyłki Państwa nie będącego w stanie wojny z Polską;
- 3/ dobra kulturalne objęte ochroną specjalną: /konwencja Haska z 14.05.1954r./;
- 4/ świątynie, domy modlitwy, przedmioty kultu wyznań religijnych legalnie działających;
- 5/ środki transportowe, na które ich posiadacze mają karty powołania do poboru;
- 6/ zwierzęta wpisane do ksiąg zwierząt zarodowych;
- 7/ przedmioty, które są wyłączone spod egzekucji w oparciu o przepisy o egzekucji administracyjnej, środków pieniężnych /chodzi o niezbędne przedmioty osobistego użytku/.

Świadczenia rzeczowe winny być odpłatne a uprawnione do nakładania obowiązku świadczeń rzeczowych byłyby prezydium rad narodowych, gromadzkie, osiedlowe, powiatowe oraz miast nie stano-

wiących powiatów miejskich lub stanowiących powiaty i dzielnic miast wyłączonych z województw. Celowym byłoby zastrzeżenie, które zabraniałoby przerabiania, niszczenia lub zbywania przedmiotu świadczeń, zaś zwrot przedmiotu świadczeń winien nastąpić po ustaniu świadczenia.

Na obszarach uznanych za strefę działań wojennych do świadczeń rzeczowych powoływać mogłyby organy wojskowe bezpośrednio. Kolejność wykonywania świadczeń winna być zachowana jak przy świadczeniach osobistych.

W dziejzinie zasad wypłacania należności za środki żywnościowe i inne mienie pobrane przez wojsko w strefie działań wojennych, uważa się za właściwe wydawać posiadaczom tego mienia pokwitowania, na podstawie których otrzymują oni należność w wydziale finansowym prezydium właściwej powiatowej rady narodowej. Jednostki gospodarki uspołecznionej nie otrzymują należności za pobraną przez wojsko żywność i inne mienie. Wypłata wspomnianej należności występuje w gotówce lub czekiem gotówkowym. Taka forma rozliczeń jest stosowana w szeregu armii i wydaje się iż nie ma potrzeby wprowadzania innych zasad w tej dziedzinie.

Do trudniejszych zagadnień zaliczyć trzeba by dziejzinę wycofywania ludności i jej mienia ze strefy działań wojennych. Wycofywanie ludności następuje w wypadku bezwzględnej konieczności wojskowej lub dla bezpieczeństwa miejscowej ludności. Pod pojęciem konieczności wojskowej rozumie się potrzebę usunięcia ludności z rejonów przewidywanych działań wojennych i w związku z tym planuje się przeprowadzenie szeregu prac zmierzających do umocnienia danego rejonu przez wykorzystanie określonych miejscowości lub zabudowań. Zaś pod pojęciem bezpieczeństwa miejscowej ludności rozumie się jej rozśrodkowanie z rejonów zagrożonych do rejonów mniej zagrożonych. Obszar rozmieszczenia dla ludności wycofywanej winny ustalać organy zarządzające wycofywanie z władzami szczebla wojewódzkiego na teren, do którego ma być skierowana ludność wycofana ze stałych miejsc zamieszkania.

Wycofanie ludności w myśl proponowanych uprawnień zarządzają władze wojskowe a przeprowadzają organy administracji cywilnej niższych szczebli. Jeżeli jednak na tym terenie administracja cywilna nie działa lub jej działanie w tym przedmiocie mogłoby opóźnić wycofanie, to akcję tę przeprowadzają władze wojskowe. Osoby, które są wycofywane mogą zabrać swe mienie ruchome, inwentarz

żywy i żywność w niezbędnej ilości. Osobom wymagającym opieki, władze które przeprowadzają ewakuację, obowiązane są zapewnić niezbędne środki transportu. Akcja taka wymaga dużej sprawności organizacyjnej, opanowania i taktu od władz wojskowych w przypadku przeprowadzania przez nie omawianego wycofywania ludności.

Prowadzenie spraw związanych z kontrolą przesyłek pocztowych, telegramów i rozmów telefonicznych należałoby powierzyć powołanemu organowi Cenzury Wojennej, która podlegałaby Ministrowi Spraw Wewnętrznych, a w zakresie działalności poczty polowej, organem spełniającym rolę Cenzury byłaby Cenzura Wojskowa podległa Ministrowi Obrony Narodowej.

W dziedzinie określania organów wojskowych, które będą uprawnione do przejęcia w strefie działań wojennych zakresu władzy organów cywilnej administracji Państwowej wydaje się, że władzę tę winny przejmować wojewódzkie i powiatowe sztaby wojskowe - jeżeli nie działają właściwe organy administracji cywilnej. Jeżeli jednak w danej miejscowości nie ma sztabu wojskowego, to sprawę tę winien uregulować dowódca armii działającej na tym terenie, wyznaczając z podległych mu jednostek tymczasową grupę /zespół administracyjny/ z zadaniem przejęcia uprawnień właściwego organu administracji państwowej.

Wojewódzkie i powiatowe sztaby wojskowe przejmując zadania organów administracji państwowej właściwych dla danego szczebla winny zachować dotychczasową podległość w zakresie funkcji w systemie obrony terytorium kraju.

Organy wojskowe, które pełniły omawianą funkcję przekazują ją właściwym organom cywilnym z momentem wznowienia przez nie działalności administracyjnej.

Z funkcją administrowania terenem przez władze wojskowe w strefie działań wojennych, wiąże się uprawnienie tych władz do wydawania zarządzeń w zakresie spraw dotyczących obronności państwa, jego bezpieczeństwa i porządku publicznego. W strefie działań wojennych uprawnionym do wydawania tego typu zarządzeń byłby dowódca armii /okręgu wojskowego/. Niezależnie od tego, dowódca armii /okręgu wojskowego/ byłby uprawniony do regulowania następujących przedsięwzięć:

- 1/ zaopatrywania ludności w żywność i artykuły pierwszej potrzeby;
- 2/ ustalanie ruchu ludnościowego /ograniczenie lub zakazanie wjazdu do strefy działań wojennych lub opuszczenia jej, względnie porzszania się w jej obrębie/;

- 3/ wydawania nakazu wysiedlania ze strefy działań wojennych osób niepożądanych ze względu na obronność Państwa;
- 4/ wycofywania lub niszczenia mienia państwowego, którego nie można wycofać ze strefy działań wojennych;
- 5/ ochrony mienia stanowiącego wartość zabytkową i kulturalną a które nie może być wycofane;
- 6/ wycofywania ze strefy działań wojennych lub z jej części ludności i jej mienia lub wprowadzania zakazu opuszczania przez ludność miejsca jej zamieszkania;
- 7/ niszczenia lub usuwania wszystkiego co mogłoby utrudniać prowadzenie działań wojennych lub pomagać względnie ułatwiać prowadzenie działań nieprzyjaciela^{wi} /z wyjątkiem zabytków kulturalnych objętych ochroną/.

Niezależnie od tego dowódca armii /okręgu wojskowego/ mógłby zezwolić dowódcom jednostek wojskowych na:

- 1/ pobieranie bezpośrednio od ludności lub z jednostek gospodarki narodowej /sklepów, hurtowni, magazynów itp/ żywności i innego mienia niezbędnego do zaopatrywania wojska;
- 2/ bezpośrednio powoływanie ludności do świadczeń osobistych i rzeczowych w zakresie prac związanych w szczególności z ochroną komunikacji, łączności, elektrowni, sieci elektrycznych, zapewnieniem opbmar, zwalczaniem epidemii oraz klęsk żywiołowych;
- 3/ zatrzymywanie na okres 7-miu dni osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa, przeprowadzanie rewizji osobistej i domowej oraz odbieranie rzeczy;
- 4/ zajmowanie pomieszczeń, budynków i gruntów potrzebnych dla celów wojskowych, z prawem dokonywania wszelkich koniecznych zmian.

Dowódca armii /okręgu wojskowego/ w sprawach w/w może moim zdaniem żądać od wszystkich organów, instytucji, jednostek i osób bezwzględnego wykonania wyżej określonych czynności w nakazanym terminie. Uprawnienia jakie posiadałby dowódca armii /okręgu wojskowego/ w omówionym zakresie należałoby podać do wiadomości na całym obszarze uznanym za strefę działań wojennych w prezydiach rad narodowych wszystkich szczebli.

Poruszona problematyka omawia w sposób przykładowy zakres dziedzin jakie obejmuje akt normatywny ogłoszony w Państwie na wypadek wojny i który jest wiążący do momentu uchylenia ponieważ- uchylenie stanu wojennego powoduje z mocy samego prawa uchylenie

wszelkiej rozporządzeń i zarządzeń wydanych na podstawie omawianego aktu.

Współczesna wojna wymaga wielkiego wysiłku ze strony aparatu administracji państwowej i całego społeczeństwa w dziedzinie organizatorskiej. W tym też celu istnieje potrzeba wydawania tego typu aktów normatywnych, które przez ograniczenie określonych swobód obywatelskich, miałyby na celu wzmocnienie porządku i dyscypliny społeczeństwa w skomplikowanych warunkach wojny nuklearnej przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków i przy poważnym udziale władz wojskowych zaangażowanych w tej dziedzinie. Tym podyktowana jest potrzeba zapoznania oficerów z wymienionymi aktami normatywnymi z tym, że niektóre z nich traktować należy jako proponowane ujęcia rozwiązujące omawianą problematykę.

OPRACOWAŁ:

mjr Marian GUTOWSKI

Wydrukowano w 60 egz.

Egz.nr 1-60 bibl.tajna

Wyk. mjr Gutowski

Druk. CH, dn. 7.9.64r.

Nr ks. 01979/WW